

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

TENK

Toimintakertomus 2003

1 Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tehtävät

Opetusministeriön asettaman tutkimuseettisen neuvottelukunnan tehtävänä on siitä annetun asutuksen (1347/1991) mukaan:

- 1) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja viranomaisille tutkimuseettisistä lainsäädäntö- ja muista kysymyksistä,
- 2) toimia asiantuntijaelimenä tutkimuseettisiä ongelmia selvitettäessä,
- 3) tehdä aloitteita tutkimuseettikan edistämiseksi sekä edistää tutkimuseettikkaa koskevaa keskustelua Suomessa,
- 4) seurata alansa kansainvälistä kehitystä sekä osallistua aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön,
- 5) harjoittaa tutkimuseettisiin kysymyksiin liittyvää tiedotustoimintaa.

2 Neuvottelukunnan kokoonpano (1.2.2001 – 31.1.2004)

Neuvottelukunnan puheenjohtajana vuonna 2003 on toiminut rehtori Gustav Björkstrand (Åbo Akademi) ja varapuheenjohtajana professori Jaana Hallamaa (Helsingin yliopisto). Neuvottelukunnan pääsihteerinä on toiminut OTK, M.A. Salla Lötjönen. Neuvottelukunnan toimisto on sijoitettu Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteyteen.

Neuvottelukuntaan kuuluu kahdeksan jäsentä, joiden lisäksi pysyvänä asiantuntijana on toiminut dosentti Marja Simonsuuri–Sorsa. Jäsenet, joilla ei ole nimettyjä varajäseniä, ovat:

Pääsihteeri Arja Kallio (Suomen Akatemia)
Erikoistutkija Veikko Launis (Turun yliopisto)
Professori Olli Mäenpää (Helsingin yliopisto)
Yliassistentti Sinikka Parkkinen (Joensuun yliopisto)
Professori Amos Pasternack (Tampereen yliopisto)
Tutkimusprofessori Matti Sarvas (Kansanterveyslaitos)
Johtaja Mervi Sibakov (Teknologian kehittämiskeskus)
Professori Irma Sorvali (Oulun yliopisto)

3 Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toiminta

Neuvottelukunta kokoontui vuoden 2003 aikana kuusi kertaa. Toiminnan tavoitteena oli (1) pyrkiä ennaltaehkäisemään vilppiä tiedottamalla ja järjestämällä koulutusta ja seminaareja hyvän tieteellisen käytännön periaatteista, (2) kehittää yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä avustaa korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia tutkimuseetiikan koulutuksen järjestämisessä, (3) kehittää ja seurata tutkimuseettisten väärinkäytösten selvitysprosesseja, (4) olla näkyvästi esillä julkisuudessa tutkimuseettisissä tiedotus- ym. asioissa ja (5) osallistua aktiivisesti suomalaiseen ja kansainväliseen tutkimuseettiseen keskusteluun.

3.1 Ennaltaehkäisevä toiminta ja koulutus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta järjesti vuoden 2003 aikana neljä koulutusseminaaria. Suomen Lääkäriliiton järjestämällä Lääkäripäivillä eri ministeriöiden alaiset eettiset neuvottelukunnat (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Koe-eläintoiminnan yhteistyöryhmä, Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta, Biotekniikan neuvottelukunta ja Geenitekniiikan lautakunta) järjestivät 9.1. seminaarin otsikolla ”Tutkimuseetiikka – kaltevan pinnan kysymys?”. Samat järjestäjätahot olivat organisoineet seminaarin myös Tieteellisten seurain valtuuskunnan, Suomen Tiedeakatemiaain Valtuuskunnan ja Suomen Kulttuurirahaston järjestämille Tieteen päiville 10.1. teemalla ”Tiedon omena – hyvän vai pahan tiedon puusta?”. Molemmissa seminaareissa oli paljon yleisöä.

Neuvottelukunnat järjestivät yhteistyössä edelleen kantasolututkimusta koskevan seminaarin Helsingin yliopistolla 28.4. Tutkimuseettinen neuvottelukunta järjesti yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa vielä plagiointia ja sen ehkäisyä koskevan seminaarin Tampereella 30.9. Kaikki edellä mainitut seminaarit ovat olleet kaikille avoimia tilaisuuksia. Lääkäripäiville on kuitenkin osallistumismaksu.

Vuoden 2002 joulukuussa humanististen ja yhteiskuntatieteellisten tieteenalojen tutkimuseettisiä kysymyksiä pohtimaan perustettu ns. HYMY –työryhmä jatkoi toimintaansa aktiivisesti vuonna 2003 haastatteleamalla eri humanististen ja yhteiskuntatieteellisten tieteenalojen edustajia. Työryhmään kuuluvat varapuheenjohtaja, professori Jaana Hallamaa, professori Irma Sorvali sekä erikoistutkija Veikko Launis. Työryhmän sihteerinä on toiminut neuvottelukunnan pääsihteeri. Työskentelyn kuluessa työryhmä päätyi johtopäätökseen, ettei se valmistelee erityisiä tutkimuseettisiä ohjeita humanistisille ja yhteiskuntatieteellisille tieteenaloille, vaan toteuttaa kirjahankkeen, joka edistää tällä alueella käytävää keskustelua. Työryhmä esittää loppuraporttinsa neuvottelukunnan toimikauden loppuun mennessä tammikuussa 2004, mutta työryhmä sai neuvottelukunnan 4.11. kokouksessa valtuudet jatkaa kirjahankkeen toteuttamista vuoden 2004 puolella neuvottelukunnan mahdollisista kokoonpanovaihdoksista riippumatta.

3.2 Yhteistyö yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa

Tutkimuseettinen neuvottelukunta saa aikaisempien vuosien tapaan runsaasti tutkimuseetiikan alaan liittyviä koulutuspyyntöjä yliopistoilta ja korkeakouluilta. Vuonna 2003 toteutetuista luennointitilaisuuksista voidaan mainita esimerkiksi Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan sekä valtiotieteellisen tiedekunnan koulutustilaisuudet, Turun yliopiston, Teknillisen korkeakoulun,

Valtion Teknillisen Tutkimuskeskuksen, Säteilyturvakeskuksen, Metsätieteiden tutkijakoulun sekä Pohjoisen hyvinvoinnin, terveyden ja sopeutumisen tutkijakoulun koulutustilaisuudet. Yksityiskohtaisempi luettelo koulutustilaisuuksista ja niihin osallistuneista neuvottelukunnan jäsenistä on toimintakertomuksen liitteenä.

Koska Tutkimuseettinen neuvottelukunta katsoo tutkimuseettisen koulutustoiminnan ensiarvoiseksi ja tärkeäksi painopistealueeksi, eivätkä sen resurssit riitä vastaamaan kaikkiin koulutuspyyntöihin, se on suunnitellut vuosina 2002-2003 seminaaria, joka olisi suunnattu eri tutkimusorganisaatioissa tutkimuseettisestä koulutuksesta vastaaville kouluttajille. Seminaarin suunnittelua varten perustettiin koulutustyöryhmä, johon nimitettiin dos. Marja Simonsuuri-Sorsa ja professori Irma Sorvali. Työryhmän sihteerinä on toiminut neuvottelukunnan pääsihteerin. Työryhmän työskentelyyn on osallistunut myös yksikön johtaja Arja Kallio Suomen Akatemiasta. Seminaari toteutetaan yhteistyössä Suomen Akatemian kanssa 30.1.2004.

Vuoden 2003 aikana Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimiin tutkimuseettisiin ohjeisiin sitoutui 2 tutkimusorganisaatiota. Yhteensä sitoutuneita tutkimusorganisaatioita on nyt 72.

3.3 Tutkimuseettisten ongelmien selvittämismekanismien kehittäminen

Tutkimusetiikka -kysely

Tutkimuseettinen neuvottelukunta lähetti tammikuussa 2003 kaikille TENKin vuoden 2002 tutkimuseettisiin ohjeisiin sitoutuneille yliopistoille, tutkimuslaitoksille ja ammattikorkeakouluille sekä muille allekirjoittajatahoille tutkimusetiikkaa koskevan kyselyn. Kyselyssä tiedusteltiin vuosina 1998-2002 tutkimusorganisaatioissa käsiteltyjen hyvää tieteellistä käytäntöä koskevien loukkausepäilyjen määrää ja laatua, niiden käsittelyjärjestelyjä sekä tutkimusetiikan koulutusta. Lähetettyihin 70 kyselyyn vastasi 47 tutkimusorganisaatiota, minkä perusteella vastausprosentti oli 67 %.

Kyselyvastausten perusteella voitiin havaita, että Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ylläpitämät omat tilastot ovat olleet varsin ajantasaiset. Kun vuosina 1998-2002 Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tietoon tuli yhdeksän todettua tapausta, kyselyn perusteella lukumäärä on 11. Todettuja hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia on huomattavasti vähemmän kuin esitettyjä epäilyjä tai esiselvitykseen johtaneita tapauksia. Kaikkiaan vuosina 1998-2002 esitetyistä epäilyistä vain 16,2 % oli todettu hyvän tieteellisen käytännön loukkauksiksi. Sen sijaan kävi ilmi, että tutkimusetiikkaa koskevan koulutuksen puute on ilmeinen. Kyselystä tehty loppuraportti julkaistiin Korkeakoulutietolehden numerossa 2/2003 s. 38-42.

Neuvottelukunnan tietoon tulleet ja käsittelemät tapaukset

Vuoden 2003 aikana Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tietoon tuli yhteensä kuusi uutta tapausta, joista kolmessa asia käsiteltiin tai on vielä käsiteltävänä paikallistasolla. Neuvottelukunnalle jätettiin lausuntopyyntö vuoden 2003 aikana kolmesta tapauksesta, joista kaksi jätettiin tutkittavaksi ottamatta, koska asian käsittely oli joko tutkimusorganisaatioissa kesken tai sitä ei ollut ollenkaan suoritettu. Yhden tapauksen käsittelyä päätettiin jatkaa Tutkimuseettisessä neuvottelukunnassa, mutta sen käsittely on vielä kesken.

Vuosina 1998 – 2003 käsiteltyjen tapausten tilannetta kuvaa alla oleva tilasto (kuvio 1). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tietoon tulleiksi epäilyiksi on laskettu sekä tapaukset, joista se on saanut menettelyohjeen mukaisen tiedoksiannon tutkimusorganisaatioissa suoritetusta käsittelystä, että ne tapaukset, joista se on saanut tiedon suoraan lausunnonpyytäjältä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan käsittelemiksi tapauksiksi on tilastoitu vain ne epäilyt, joihin neuvottelukunta on ottanut kantaa arvioimalla epäilyn loukkauksen tai suosittelemalla uudelleenkäsittelyä tutkimusorganisaatioissa. Lausuntopyyntöjä, jotka neuvottelukunta on ohjannut edelleen esimerkiksi ensisijaisesti paikallistasolla käsiteltäviksi, ei ole tilastoitu neuvottelukunnan käsittelemiin. Luvut ovat ohjeellisia, koska tilastointikäytäntö ei ole ollut kaikkina vuosina täysin yhdenmukainen.

**TUTKIMUSEETTISEN NEUVOTTELUKUNNAN KÄSITTELEMÄT
JA SEN TIETOOIN TULLEET TAPAUKSET VUOSINA 1998 – 2003 (kuvio 1)**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Plagiointi		5 (4) [1]	1 (0) [1]	2 (1) [0]	6 (0) [5]	0 (0) [0]
Alkuperäisen tutkimusidean, -suunnitelman tai -havaintojen anastaminen	3 (3) [0]	4 (3) [0]	1 (1)	2 (1) [0]	1 (1) [0]	2 (0) [0]
Tutkimushavaintojen sepittäminen tai vääristely	1 (1) [0]	1 (1) [0]	2 (1) [0]	1 (1) [0]	0 (0) [0]	
Hakemusasiakirjojen tai tutkimusansioiden vääristely		2 (2) [0]		0 (0) [0]	1 (0) [0]	
Piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä	2 (1) [1]	1 (0) [0]	7 (1) [0]	2 (1) [1]	1 (1) [0]	3 (1) [2]
Muu hyvän tieteellisen käytännön loukkaus		6 (2) [0]			3 (1) [0]	1 (0) [0]
TAPAUKSIA YHTEENSÄ	6 (5) [1]	19 (12)[1]	10 (2) [1]	7 (4) [1]	12 (3) [5]	6 (1) [2]

Neuvottelukunnan tietoon tullut X
Neuvottelukunta käsitellyt (X)
Väärinkäytös todettu [X] (Kaikkia tapauksia ei ole käsitelty loppuun)

3.4 Tiedotustoiminta

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on ylläpitänyt aktiivista tiedotustoimintaa verkkosivujen päivitysten, artikkeleiden ja seminaarien yhteydessä pidettyjen lehdistötilaisuuksien kautta. Erityisesti mainittakoon tutkimuseettiä koskevan kyselyn tulosten julkaisu Korkeakoulutieto –lehden numerossa 2/2003 sekä Helsingin yliopiston vapaan sivistystyön valiokunnan järjestämä Studia Generalia –luentosarja, jonka yhteydessä neuvottelukunnan varapuheenjohtaja, professori Jaana Hallamaa ja pääsihteeri Salla Lötjönen pitivät televisioituiden luennot tutkijan vastuusta helmikuussa 2003.

Vuoden 2003 aikana aiemmin mainittu HYMY- työryhmä suunnitteli vuonna 2004 toteutettavaa kirjahanketta. Neuvottelukunnan aloitteesta koottua ja vuonna 2002 Gaudeamuksen julkaisemaa kirjaa ”Tutkijan eettiset valinnat” (toim. Karjalainen – Launis – Pelkonen – Pietarinen) myytiin 273 kpl vuoden 2003 aikana (myynti yhteensä 867 kpl). Vuoden 2003 aikana saatiin myös valmiiksi teksti neuvottelukuntien yhteistyönä tekemään esitteeseen ”Ihmisen kantasolut, kloonaus ja tutkimus.”

Sekä neuvottelukunnan jäsenet että pääsihteeri ovat julkaisseet vuoden 2003 aikana tutkimuseettiä koskevia artikkeleita ja heitä on haastateltu lehtiartikkeleita, radiolähetyksiä ja televisiota varten. Neuvottelukunnalle on saapunut myös useita sen toimintaa ja kokoonpanoa koskevia kansainvälisiä kyselyjä, joihin on pyritty vastaamaan mahdollisuuksien mukaan.

3.5 Annetut lausunnot ja kansainvälinen toiminta

Neuvottelukunta on antanut vuoden 2003 aikana neljä lausuntoa:

- 1) opetusministeriölle Euroopan unionin tutkimusrahoituksen myöntämisestä ihmisen alkia koskevaan kantasolututkimukseen (22.4.2003),
- 2) kauppa- ja teollisuusministeriölle EU-rahoituksen myöntämisestä ihmisalkioiden kantasoluja käyttäville tutkimushankkeille (29.8.2003),
- 3) opetusministeriölle Unescon yleiskokouksen 32. istunnon asialistan tieteen etiikkaan liittyvistä asiakirjoista (18.9.2003) ja
- 4) sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin lääketieteellistä tutkimuksesta annettua lakia ja lääkelakia (16.12.2003).

Neuvottelukunnan kansainvälinen toiminta on vuonna 2003 ollut erittäin vilkasta. Neuvottelukunta järjesti yhteistyössä Åbo Akademin kanssa Pohjoismaisten ja Baltian maiden tutkimuseettisiä kysymyksiä käsittelevien elimien kokouksen Turussa, 4.-5.11.2003, joka sai erittäin aktiivisen osanoton (Norja, Ruotsi, Tanska, Islanti, Viro Latvia ja Liettua) sekä runsaasti positiivista palautetta. Pohjoismaista yhteistyötä ovat edesauttaneet myös neuvottelukunnan puheenjohtajan Gustav Björkstrandin toimiminen Pohjoismaisen ministerineuvoston selvitysmiehenä ja pääsihteerin osallistuminen Pohjoismaisen bioetiikkakomitean toimintaan toisena suomalaisjäsenenä.

Neuvottelukunnan pääsihteeri osallistui myös opetusministeriön nimittämänä jäsenenä CRESTin klusteritoimintaan (Cluster 7:Ethics), jonka tehtävänä oli ideoida ja avustaa Euroopan komissiota ja neuvostoa etiikkaan liittyvien yhteiseurooppalaisten hankkeiden kehittämisessä. Kokouksia oli vuonna 2003 kaksi, ja hankkeen tuloksena syntyi useita aloitteita. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ehdottama tutkimusvilppiä käsittelevien komiteoiden yhteistyöverkoston kehittäminen sai runsaasti kannatusta, ja hankkeeseen ryhdytään pääosin vuoden 2004 puolella. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kansainvälisen kontaktipinnan ja edellä mainitun hankkeen valmistelun tukemiseksi neuvottelukunta palkkasi lokakuussa 2003 OTT Anna Mäki-Petäjä-Leinosen tekemään selvitystä eri maissa sijaitsevista eettisistä neuvottelukunnista.

Neuvottelukunnan pääsihteeri on toiminut Suomen yhteyshenkilönä Euroopan komission aloitteesta käynnistetyille kansallisten eettisten neuvottelukuntien yhteistyölle, joka toimii puolivuositain järjestettävien kokousten muodossa. Vuonna 2003 kokoukset järjestettiin Ateenassa ja Roomassa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan pääsihteeri osallistui myös opetusministeriön nimeämänä edustajana Pariisissa 25.-27.6. pidettyyn asiantuntijakokoukseen, joka valmisteli Unescon bioetiikkakomitean kansainvälistä ihmisen geenitietoa koskevaa julistusta. Julistus hyväksyttiin Unescon yleiskokouksessa 16.10.2003.

4 Henkilöstö ja talous

Tutkimuseettisessä neuvottelukunnassa on vuonna 2003 toiminut päätoimisesti vain yksi työntekijä, pääsihteeri Salla Lötjönen. Vuonna 2003 neuvottelukunnalla on ollut mahdollisuus käyttää Tieteellisten seurain valtuuskunnan tarjoamien puhelinvaihte-, atk- ja vahtimestaripalveluiden lisäksi aputyövoimaa myös arkistointiin ja edellä mainitun kansainvälisten eettisten toimikuntien selvityksen tekemiseen. Selvitystä kansainvälisistä eettisistä toimikunnista teki OTT Anna Mäki-Petäjä-Leinonen 15.10.-31.12.2003 välisenä aikana ja arkistojana on toiminut filosofian ylioppilas Kaisa Pulliainen 15.12.2003 -9.1.2004.

Opetusministeriö oli osoittanut Tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle vuonna 2003 yhteensä 18.400 euroa, joista 8.400 euroa oli osoitettu toimintamenoihin ja 10.000 euroa neuvottelukunnan julkaisu- ja seminaarikuluihin. Yllämainittuja varoja hallinnoi opetusministeriö. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan pääsihteerin palkkaus- ja toimiston ylläpitovaroja 53.600 euroa hallinnoi Tieteellisten seurain valtuuskunta.

Toimintakertomus on hyväksytty Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kokouksessa 30.1.2004

Gustav Björkstrand
Puheenjohtaja

Salla Lötjönen
Pääsihteeri

Liite: Luettelo koulutustilaisuuksista, joihin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan jäsenet tai pääsihteeri ovat osallistuneet esitelmöitsijänä tai luennoitsijana 2003

Laskentatoimen valtakunnallinen tohtoritutorial, Helsingin kauppakorkeakoulu 9.-10.1.2003
Esitelmöitsijä: tutkimusprofessori Matti Sarvas. Esitelmä: Tutkimuseetiikan tarve ja tutkimuseettiset pelisäännöt

Yhteiskuntatieteiden metodologia ja filosofia -kurssi, Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan pakollisia yleisopintoja, 10.2.2003-2.4.2003.

Luennoitsija: erikoistutkija Veikko Launis. Luento: Yhteensä 12 h eri aihepiireistä

Helsingin yliopiston Studia Generalia –luento, Porthania I, 13.2.2003

Esitelmöitsijä: professori Jaana Hallamaa. Esitelmä: Ihmisen hyväksi luontoa manipuloimalla?

Helsingin yliopiston Studia Generalia –luento, Porthania I, 13.2.2003

Esitelmöitsijä: pääsihteeri Salla Lötjönen. Esitelmä: Tutkimustulosten soveltaminen – kenen vastuulla?

Metsätieteiden tutkijakoulun tutkimusseminaari, Joensuu 19.2.2003

Esitelmöitsijä: yliassistentti Sinikka Parkkinen. Esitelmä: Tutkimuksen etiikka

Pohjoismaisen bioetiikkakomitean järjestämä Teaching Bioethics – kurssi, Klekken, Norja 6.3.2003

Esitelmöitsijä: pääsihteeri Salla Lötjönen.

Esitelmä: Ten years of misconduct in research in Finland - the selected horror stories.

Turun Biolaakso Oy:n järjestämä BioTurku Studia Generalia –tilaisuus, Turku 12.3.2003

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Ihmisen oikeus terveystietoon ja tietämättä olemiseen.

Esitelmä Väinö Tannerin Säätiön ja Tanner-akatemian järjestämässä tilaisuudessa Uljas uusi biologia (Tanner-luento) Helsingissä 13.3.2003.

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Aidot ja näennäiset bioetiikan ongelmat.

Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan yleinen jatkokoulutusseminaari, Helsinki 13.3.2003

Luennoitsija: pääsihteeri Salla Lötjönen. Luento: Tieteen etiikkaa juristeille.

Valtion Teknillisen Tutkimuskeskuksen Hyvä tutkimuskäytäntö –koulutus, Espoo 20.3.2003

Esitelmöitsijä: dosentti Marja Simonsuuri-Sorsa. Esitelmä: Tutkimuksen etiikka tutkijan arkityössä.

Suomen Bioteollisuuden, Sitran ja Tekesin järjestämä Biotech Helsinki 03 -tapahtuma Helsingissä 26.3.2003.

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Genuine Bioethical Problems - How to Define, How to Resolve?

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan järjestämä tilaisuus ”Yliopistolaisen immateriaalioikeudet” Turussa 27.3.2003.

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmä: Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimuseettiset väärinkäytökset.

Suomen Filosofisen Yhdistyksen järjestämä teemailta 'Genetiikan eettisiä kysymyksiä'
Helsingissä 23.4.2003.

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Onko geneettinen informaatio erityistä?

Joensuun yliopiston järjestämä tutkimuseettinen iltapäiväseminaari Joensuussa 20.5.2003.

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Tutkimuseettiset kysymykset
vuosituhannen vaihteessa.

Säteilyturvakeskus, Etiikka –koulutus 28.5.2003.

Esitelmöitsijä: pääsihteeri Salla Lötjönen. Esitelmä: Hyvä tieteellinen käytäntö.

Puheenvuoro HUS-kuntayhtymän järjestämällä Eettisten toimikuntien valtakunnallisilla
koulutus- ja neuvottelupäivillä Helsingissä 5.6.2003

Esitelmöitsijä: erikoistutkija Veikko Launis. Esitelmän aihe: Humanistinen ja yhteiskuntatieteellinen
tutkimus.

Itämeritutkimusohjelma Biremen tutkijatohtoriseminaari 28.8.2003

Esitelmöitsijä: pääsihteeri Arja Kallio. Esitelmän aihe: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaukset.

TerBio-kurssi (funktionaalinen genomiikka), 9.9.2003, Turun Biotekniikan keskus.

Luennoitsija: erikoistutkija Veikko Launis. Luento: Bioetiikka

Pohjoisen hyvinvoinnin, terveyden ja sopeutumisen tutkijakoulu, Oulangan biologinen asema,
Kuusamo 19.-20.9.2003

Luennoitsija: professori Irma Sorvali. Luento: Tieteellisen tutkimuksen eettisyys.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tampereen teknillisen yliopiston järjestämä seminaari,
Tampereen teknillinen yliopisto 30.9.2003

Esitelmöitsijä: rehtori Gustav Björkstrand. Esitelmän aihe: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan esittely

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tampereen teknillisen yliopiston järjestämä seminaari,
Tampereen teknillinen yliopisto 30.9.2003.

Esitelmöitsijä: pääsihteeri Salla Lötjönen. Esitelmän aihe: Tutkimusetiikka ja plagiointi tilastojen
valossa

Valtiotieteellisen tiedekunnan käytännöllisen filosofian laitoksen seminaari yhteiskuntatieteellisen
tutkimuksen metodeista, Helsinki 15.10. 2003

Luennoitsija: pääsihteeri Salla Lötjönen. Luento: Oikeustieteellisen tutkimuksen eettiset ongelmat – vai
onko niitä?

TENKin järjestämä seminaarissa Scientific Dishonesty - Workshop of the Nordic Committees and the
Baltic Experts Turussa 4-5.11.2003.

Luennoitsija: Erikoistutkija Veikko Launis. Luento: Research Ethics in the Humanities and Social
Sciences: Some Problems and Pitfalls.

Teknillisen korkeakoulun Tekniikan etiikka –kurssi, Espoo 6.11.2003

Luennoitsija: pääsihteeri Salla Lötjönen. Luento: Tutkimuseettinen neuvottelukunta: toiminta ja tehtävät.